

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 25, 01402 Vilnius, tel. (8 5) 262 6751, faks. (8 5) 279 1466, el. p. tarnyba@vvtat.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188770044.

Lietuvos Respublikos
susisiekimo ministerijai
El. p. sumin@sumin.lt
El. p. gintaras.aliksandravicius@sumin.lt

2019-01-24 Nr. 4-845
Į 2019-01-09 Nr. 19-114

DĖL TEISĖS AKTO PROJEKTO NR. 19-114 DERINIMO

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2019 m. sausio 9 d. per Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemę el. paštu gavo Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos pateiktą derinti teisės akto – „Dėl 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/858 dėl motorinių transporto priemonių ir jų priekabų bei tokioms transporto priemonėms skirtų sistemų, komponentų ir atskirų techninių mazgų patvirtinimo ir rinkos priežiūros, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 715/2007 ir (EB) Nr. 595/2009 bei panaikinama direktyva 2007/46/EB, nuostatų įgyvendinimo“ projektą Nr. 19-114 (toliau – Projektas). Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo (toliau – Vartotojų teisių apsaugos įstatymas) 12 straipsnio 1 dalies 4 punktu, pagal kompetenciją įvertinusi pateiktą derinti Projektą, teikia šias pastabas.

Įvertinus Projekte pateikiamus siūlymus, pastebėtina, kad už Reglamento įgyvendinimą Lietuvoje atsakingomis institucijomis paskirtos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija bei Lietuvos transporto saugos administracija. Taip pat, pastebėtina, kad Projekto 2 punkte siūloma paskirti Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą atsakingą už 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/858 dėl motorinių transporto priemonių ir jų priekabų bei tokioms transporto priemonėms skirtų sistemų, komponentų ir atskirų techninių mazgų patvirtinimo ir rinkos priežiūros, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 715/2007 ir (EB) Nr. 595/2009 bei panaikinama direktyva 2007/46/EB (OL 2018 L 151, p. 1) (toliau – Reglamentas), nuostatų, susijusių su motorinių transporto priemonių ir jų priekabų bei tokioms transporto priemonėms skirtų sistemų, komponentų ir atskirų techninių mazgų rinkos priežiūra, vykdymą. Taigi, vadovaujantis minimu siūlymu, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba turėtų atlikti motorinių transporto priemonių ir jų priekabų bei tokioms transporto priemonėms skirtų sistemų, komponentų ir atskirų techninių mazgų rinkos priežiūrą.

Pastebėtina, kad valstybinės institucijos veiklą vykdo vadovaujantis joms teisės aktų suteiktais įgaliojimais, savo kompetencijos ribose. Pažymėtina, kad vadovaujantis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Tarnyba įgaliota užtikrinti vartotojų teisių apsaugą, prižiūrėti, ar rinkai tiekiami ne maisto produktai atitinka ne maisto produktų saugą, kokybę, ženklumą nustatančių teisės aktų reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad siekiant užtikrinti aukštą saugos ir aplinkosauginio veiksmingumo lygį, Reglamente nustatomi techniniai ir administraciniai tipo patvirtinimo reikalavimai, taikomi motorinėms transporto priemonėms, skirtoms keleiviams vežti (M kategorija), motorinėms transporto priemonėms, skirtoms prekėms

gabenti (N kategorija), ir jų priekaboms (O kategorija), bei tokioms transporto priemonėms skirtoms sistemoms, komponentams ir atskiriems techniniams mazgams. Pažymėtina, kad Reglamentas taikomas ir komercinės paskirties transportui bei jo sudėtinėms dalims (Reglamento 2 straipsnio 1 punktą).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis šiuo metu galiojančių Motorinių transporto priemonių, priekabų ir šių transporto priemonių sudedamųjų dalių atitikties įvertinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymu 2009 m. balandžio 28 d. Nr. 3-169 „Dėl Motorinių transporto priemonių, priekabų ir šių transporto priemonių sudedamųjų dalių atitikties įvertinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), 182 punktu, Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai pavesta atlikti dviračių, triračių ir keturračių L kategorijos transporto priemonių pagal 2002 m. kovo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/24/EB dėl dviračių ir triračių motorinių transporto priemonių tipo patvirtinimo, panaikinančią Tarybos direktyvą 92/61/EEB (OJ L 13, 029.2002, p. 399 – 442), jų sudėtinųjų dalių ir motorinių transporto priemonių sudėtinųjų dalių pagal šių Taisyklių 13 priede nurodytus galiojančius techninius reikalavimus bei jų papildymus, priežiūrą. Pastebėtina, kad vadovaujantis Taisyklių 182 punktu, transporto priemonių atitikties patvirtintam ar registruotam tipui priežiūrą vykdo Lietuvos transporto saugos administracija. Taip pat, Lietuvos transporto saugos administracija užtikrina, kad šalies vartotojams būtų tiekiamos sertifikuotos ir atitinkamai paženklintos transporto priemonės ir jų sudėtinės dalys. Taigi, Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai pagal veiklos pobūdį ir specifiką nėra priskirta motorinių transporto priemonių, ne tik skirtų komercinės veiklos vykdymui, pavyzdžiui, keleivių vežimui ar prekių gabenimui, bet ir motorinių transporto priemonių, skirtų asmeniniam naudojimui ir jų priekabų bei tokioms transporto priemonėms skirtų sistemų, komponentų ir atskirų techninių mazgų rinkos priežiūros funkcija.

Pagal Reglamento nuostatas (3 straipsnio 35-36 punktai) rinkos priežiūros institucijos atlieka reguliarias patikras, kad patikrintų transporto priemonių, sistemų, komponentų ir atskirų techninių mazgų atitiktį atitinkamiems reikalavimams. Tokios patikros atliekamos tinkamu mastu, tikrinant dokumentus ir, prireikus, atliekant laboratorinius bandymus ir bandymus realiomis sąlygomis, kurie atliekami remiantis statistiškai reikšmingomis imtimis. Pažymėtina, kad reikiamas kompetencijas šioje srityje turi specializuota institucija – Lietuvos transporto saugos administracija. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba vykdo ne maisto produktų rinkos priežiūrą jai priskirtose vartojimo srityse (avalynė, žaislai, elektros prekės ir pan.), kurių priežiūrai nėra įsteigtos kitos kontrolės institucijos. Šiuo atveju, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba nėra specializuota transporto srities institucija, todėl neturi galimybių užtikrinti tinkamo Reglamento nuostatų įgyvendinimo. Pažymėtina ir tai, kad Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba kontroliuoja tik vartotojams skirtus produktus, o į Reglamento taikymo sritį patenka ir komercinės paskirties transporto priemonės. Be to, šiuo Reglamentu nustatytos nacionalinių institucijų rinkos priežiūros pareigos yra konkretnės nei išdėstytosios 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 765/2008, nustatančiame su gaminių prekyba susijusius akreditavimo ir rinkos priežiūros reikalavimus ir panaikinančiame Reglamentą (EEB) Nr. 339/93 (OJ L 218, 13.8.2008, p. 30–47). Taip yra dėl poreikio atsižvelgti į tipo patvirtinimo sistemos specifiką ir būtinybę tą sistemą papildyti veiksmingu rinkos priežiūros mechanizmu, užtikrinančiu patikimą automobilių pramonės gaminių, kuriems taikomas šis reglamentas, atitikties tikrinimą. Siekiant užtikrinti sistemos veikimą, itin svarbu, kad rinkos priežiūros institucijos tikrintų automobilių pramonės gaminių atitiktį, neatsižvelgiant į tai, ar jų tipo patvirtinimas buvo suteiktas prieš ar po šio Reglamento taikymo pradžios datos.

Pabrėžtina, kad vartotojų apsauga šio Reglamento kontekste yra išvestinis bendro pobūdžio tikslas, numatytas daugelyje Europos Sąjungos direktyvų ir reglamentų, kuris detalizuojamas ir įgyvendinamas per konkrečias priemones, numatytas specialiuose nacionaliniuose teisės aktuose bei priskiriant kompetentingas institucijas. Vartotojų teisių apsaugą įgyvendinančios institucijos nėra ir negali būti atsakingos už visų specialiųjų sričių priežiūrą ir kontrolę (pavyzdžiui, maisto, elektroninių ryšių, finansų ir kt.), nors šiose srityse vartotojų apsauga taip pat laikytina vienu iš svarbiausių tikslų.

Atkreiptinas dėmesys, kad pastaraisiais metais vykdamas rinkos priežiūros institucijų

konsolidavimo procesus, visa veikla, susijusi su įvairių rūšių transporto priemonėmis (kelių, vandens, geležinkelių, oro), perduodama transporto saugos politiką formuojančiai institucijai – Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai. Atitinkamai rinkos priežiūra kelių transporto priemonių srityje perduodama Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai pavaldžių institucijų kompetencijai: 2013 m. buvo perduota automobilių remonto paslaugų teikimo rinkos priežiūra, o 2015 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu buvo perduota dviračių ir triračių transporto priemonių bei keturračių, jų sistemų, komponentų ir atskirų techninių mazgų rinkos priežiūra.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, įvertinusi dabartinį teisinį reglamentavimą bei Reglamentu įtvirtinamą rinkos priežiūros institucijos funkcijų apimtį ir specifiką, Tarnyba nesutinka su Projekto 2 punkte teikiamu siūlymu pavesti Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai vykdyti rinkos priežiūrą įgyvendinant Reglamentą. Siekiant užtikrinti tinkamą Reglamente įtvirtintų nuostatų, susijusių su motorinių transporto priemonių ir jų priekabų bei tokioms transporto priemonėms skirtų sistemų, komponentų ir atskirų techninių mazgų rinkos priežiūros vykdymo įgyvendinimą, Tarnybos nuomone, visą su transporto priemonėmis susijusią rinkos priežiūrą turėtų vykdyti viena institucija, ir Reglamente įgyvendinimas turi būti priskirtas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai pavaldžiai institucijai – Lietuvos transporto saugos administracijai.

Papildomai atkreiptinas dėmesys, kad įgyvendinant Reglamentą turi būti paskirtos patvirtinimo institucijos, kurios užtikrintų, kad tam tikras transporto priemonės tipas atitinka įstatymuose nurodytus įvairius administracinius ir techninius reikalavimus bei rinkos priežiūros institucija (-jos), kurios užtikrintų, kad rinkoje esančios transporto priemonės, sistemos, komponentai arba atskiri techniniai mazgai atitinka reikalavimus ir nekelia pavojaus sveikatai, saugumui ar bet kuriam kitam viešojo intereso apsaugos aspektui. Reglamente nurodyta, jog patvirtinimo institucija ir rinkos priežiūros institucija gali būti tos pačios organizacijos dalis su sąlyga, kad jų veikla yra administruojama savarankiškai, nustatant atskiras struktūras. Tarnybos nuomone, Reglamente numatyta rinkos priežiūros institucija turi būti Lietuvos transporto saugos administracija, o patvirtinimo institucija – kita Susisiekimo ministerijos Reguliavimo srities įmonė, įstaiga ar bendrovė (pavyzdžiui, VŠĮ „Transporto kompetencijų agentūra“ ar kitas Lietuvos transporto saugos administracijos padalinys, administruojamas savarankiškai).

Pagarbiai

Direktorė

Neringa Ulbaitė